

— Læs!

Der var stille. Far læste. Jeg sad i min Seng og drak Te og lyttede. — De pæne, venlige Sorte. Vi havde selv besøgt dem paa Udstillingen fornylig med Far og Mor og givet dem Cigarer og kulørte Perler.

— Det er utroligt! — sagde Far. — Og lidt efter:

— Det gør mig ondt! Det gør mig ogsaa ondt for hans gamle Forældre. Jeg kender hans Far.

Jeg sagde inde fra mig selv:

— Jamen tror I det er sandt? Kan det ikke være ... jeg mener ... tror I virkelig, de har *spist* ham?

Mor svarede vredt:

— Selvfølgelig er det sandt! Hvem tror du kunde finde paa saadan noget!

Jeg svarede ikke, men Far sagde pludselig tvivlende:

— Næ. — Paa den ene Side —? Men paa den anden Side — —?

— Den Slags Ting spørger man da ikke med! sagde Mor indigneret.

— Næ — sagde Far igen. Men jeg havde saaet Tvivl i hans Sind, samtidig med, at jeg selv havde en Slags daarlig Samvittighed over, at jeg ikke vilde tro det. For jeg *kunde* i og for sig godt, men jeg *vilde* ikke!

— — —

Tiden efter er blevet rigere paa Sensationer. Men for Menneskene fra den Gang var dette en Himmerigsmundfuld. Først selve Artiklen med den opdigtede Kendsgerning, og saa Forklaringen: at det var en 1. April-Spøg!

Hvertandet Menneske sagde triumferende til hvertandet: *Jeg* sagde straks, at det var en Spøg — en *daarlig* Spøg, men *en* Spøg! Og hvertandet svarede: — Det er *ved Gud* for galt!

Far sagde stolt: — Min Kone og jeg troede skam — men *min Datter* — — o. s. v.

Og jeg selv gik og vidste, at jeg bare havde villet forsvare de Sorte — og Scheel-Vandel kendte jeg jo ikke.

— — —

— Mit Barn — sagde Bedstemor bestemt — til Bal er du i al Fald nødt til at have Korset paa!

— Jeg kan ikke trække Vejret, sagde jeg trodsigt.

— *Jeg* kan trække Vejret, sagde Bedstemor — *din Mor* kan trække Vejret, og *dine Søstre* kan trække Vejret — saa kan du ogsaa!

— Nej, sagde jeg — og jeg faar altid Sting i Siden, naar jeg har Korset paa.

Mor holdt i Virkeligheden med Bedstemor, men forsvarede dog loyalt min Sag:

— Ja, hun plejer at faa Sting. —

Bedstemor klemte Munden sammen:

— Det er upassende og uanstændigt at gaa uden Korset.

Mor forsvarede mig igen:

— De er jo flade baade for og bag i den Alder.

Bedstemor saa foragteligt paa mig:

— Saa skulde hun spise noget mere! sagde hun. — Og hvor vil du have Kavaleren skal lægge sin Arm, maa jeg spørge?

— Ja, hun *har* jo da Livstykke paa — sagde Mor krænket.

Men Bedstemor lod sig ikke slaa af Marken.

— Livstykke! haanede hun. — Han kan vel ikke lægge Armen om et Livstykke!

— Det skal han jo heller ikke — sagde Mor kort for Hovedet. — Hun har baade Klokke og Skørt og Kjole over det.

— Og et Skærf om Livet, sagde jeg taknemmelig over at have faaet Mor til Allieret. — Saa kunde han da nemt se, hvor han skulde lægge Armen!

— — —

Det var Korsetkampenes Tid. Men det vidste jeg forresten ikke meget om. Jeg strittede bare imod ganske privat. Og jeg sejrede paa Grund af Stædighed og min Fars Autoritet. Men det var ikke velset.

— Det ender vel med, at hun ogsaa vil gaa i Reformkjole — sagde Bedstemor bittert.

— — —

Det endte det ikke med, men det var et Overgangsled. Jeg fik nemlig efter megen Plagen og Surmulen en Reformkjole.

Den var ikke køn — nej, det maatte selv jeg indrømme, og der hørte en hel Slags nyt Undertøj til, der altsammen hængte ned fra Skuldrene, mens det før havde været knappet og bundet om Livet.

Det var en underlig Fornemmelse at have alting hængende saadan om sig. For det var jo ikke Smaa-ting man havde paa dengang: Jaegers Uldtrøje, hvid Chemise, Jaegers Livstykke og Jaegers Benklæder, hvide Benklæder, ulden strikket eller Flonelsklokke, Bom-mesi-Skørt med lodden Vrang og hvidt Skørt og endnu et hvidt Plag, der hed en Korsetskaaner. Dette blev altsammen afløst af noget, der hang mere eller mindre sækkeformet ned fra Ens spinkle Skuldre.

Jeg vil ikke paastaa, at jeg nød det, men hvad jeg *nød* var, at de fleste fandt det *upassende*.

Halvfemserne staar for mig som det Upassendes Aarti. Og det Uanstændiges!

Naar man blev sejsten Aar og konfirmeret, fik man lang Kjole paa. Og fra den Dag af var det aldeles forfærdelig uanstændigt, hvis man for at undgaa Søle-

pytter paa Gaden kom til at løfte Kjolen til Støvlens Rand. Men hvis man af Angst for at være uanstændig ikke løftede den højt nok, saa den paa sine Steder kom til at slæbe, var det upassende at være saa sjusket.

Tro ikke det er en Overdrivelse. Borgerskabet, i København i al Fald, havde naaet et saadant Klimax af Spidsborgerlighed, at det maatte sprænges. Og som altid og i alle Revolutioner var det Ungdommen, der satte Ryg til. — Vi betragtede det som vor første og fornemste Opgave at foretage os alt, hvad der stred mod Konveniens, samt at foragte og overse Begrebet Uanstændighed og det, der var upassende.

Vi var ikke Pionerer i det store og hele. Men vi var det i vor lille Kreds. Forud var gaaet blandt andre den stadig frihedselskende og kampberedte, storartede Samfundsreformator Ellen Hørup. Den mest kvindelige unge Kvinde man kunde se for sine Øjne. Med det sødeste, mildeste Smil.

Vi vidste ikke andet om hende, end at hun havde kørt paa høj Velocipede paa Landevejen, og at hun røg Cigaretter, naar det passede hende.

Maaske var det sandt, maaske var det Løgn. Men hvor det frydede os, og hvor det heppede os op!

At unge Piger blev Studenter og gik paa Universitetet var i al Fald ikke i alle Halvfemserne et Sær-syn. Men i min lille Kreds var det, og jeg tror Gud bedre det, at det var for at gøre noget djævelsk upas-sende, at jeg — skønt ikke Student — gik til Profes-sor Paludans Forelæsninger, hvad jeg dog siden har været glad for af andre Grunde. Jeg prøvede ogsaa Høffdings, men var saa uskolet og uvidende og rime-ligvis ogsaa uudviklet eller dum, at jeg ikke forstod dem og derfor undlod det af Skamfuldhed.

En Kusine af mig sagde:

— Maa du gaa paa Universitetet for din Far! Det vilde min aldrig give mig Lov til! — Og det saa hun mægtig stolt ud af.

Min Far var frisindet — saadan set — syntes vi da — og efter den Tids Begreber! Men —

Jeg husker en Tur i Tivoli. Jeg havde bestaget en hvid, vild og prustende Karruselganger og følte mig pludselig som Cirkusprinsesse — højt til Hest i Besiddelse af uindskrænket Magt over Dyret, som jeg kunde springe af og paa under Farten. Suverænt! Pludselig huskede jeg paa, at Far var Tilskuere og ledte efter ham med Blikket for stolt at høste hans Bifald.

Men da jeg fandt ham, var hans Ansigt saa forfærdeligt, saa fuldt af misbilligende Mimik, saa helt forskellig fra, hvad jeg havde ventet, at jeg straks faldt tilbage til mig selv: en lille Pige paa en Karruselhest.

— Hvad var Far dog saa bange for? tænkte jeg — Hesten er da ikke levende — jeg kan jo ikke falde af!

Da jeg var kommet af og hen til Far og tog ham i Haanden, var han faldet lidt til Ro.

— Var du bange? spurgte jeg ømt og bekymret.

— For hvad? sagde Far. Og saa pludselig dadlende: — Nej, men du maa da opføre dig som *en Dame* — det saa jo aldeles forfærdeligt ud! Jeg skammede mig over, at det var *min* Datter, der opførte sig saadan. Det var i højeste Grad upassende!

— — —

Vi fik noget vi den gang ikke vidste, hvad var, vi fik Komplekser.

Vi *vilde* være upassende. Vi vilde ikke være uanstændige, men vi vilde gerne lade, som vi var det.

Naar vi blev misforstaaet, blev vi dødeligt saaret, men *lod* som ingenting.

Vi var Børn og Unge med Børns og Unges skarpe Kritik. Vi kunde godt se, at de fleste Voksne var snærpede og frivole. De sagde „Hsh“ ved Bordet, naar nogen talte om Varieté. — Vi hadede det. *Vi vilde være alting bekendt.*

— — —

Jeg mødte ofte — midt i en Klunketid — Klunketidens senere Historiker Otto Rung, da han var Dreng, og jeg var Pige. Vi boede begge to i St. Kongensgade og vidste godt, hvem hinanden var, men var ikke præsenterede og hilste derfor ikke. Hans Blik var iagttagende, og jeg syntes, han var vældig interessant, fordi hans ene Ben dengang var svagt, og han gik med Skinne. Men jeg troede, han var paa „de Andres“ Parti — de Voksnes, de Gamles. Dem, der sagde uanstændigt og upassende om selvfølgelige, bekvemme og rimelige Foreteelser. Det virkede paa mig som et Chok, da han sprang ud og blev Forfatter. Hvem gik der ellers paa den daglige Rute: Østergade, Bredgade, Langelinje — omtrent hver Dag de samme: Olaf Poulsens yndige Datter Rose, nu gift med Professor Wilhelm Andersen, der altid var klædt som en Blomst og en lille Dame og førte sig som begge Dele og dog ikke irriterede os. Fordi hendes Ynde var Natur. — Vi blev ikke fornærmet paa *hende*, naar de Voksne fremhævede hende som Eksempel og forlangte, vi skulde se saadan ud. Men vi bestyrkedes i Overbevisningen om den Enfold de maatte være i Besiddelse af for at fremkomme med et saa umuligt Forlangende.

Bedstemor, der boede i Begyndelsen af Bredgade, havde Gadespejl og fulgte derfra vor Færden med kritiske Blikke. Det bragte mig naturligvis i Panser og Plade. Mens Farmor, der altid i Hjertet holdt med de Unge nemt kunde lede mig.

Det var ogsaa hende, der afsagde Reformkjolens Dødsdom.

— Aah — sagde hun — den er saamænd ikke saa gal, det er bare det, at de unge Piger, der gaar med den, ser saa frugtsommelige ud.

Der var ingen, der fik det at vide, men fra den Dag havde jeg ikke Lyst til at gaa med den mere og hængte den stille væk.

Jeg ved ikke, om andre Piger blev bremset i deres uskyldige Reformiver af samme Aarsag, men sikkert er det — de underlige Kjoler kom og forsvandt akkurat som enhver anden Mode.

— — —
Vi var en fast Pigehorde paa seks! Agnes Thyregod, yngste Datter af Skolelærerlitteraturens Fader C. A. Thyregod, Pytte Magnussen, Helle Schou, mine to Søstre og jeg selv. Og jeg tror ikke, at mange af de Mennesker, vi periferisk kom sammen med dengang, kunde kende Forskel paa os. Vi klædte os nogenlunde ens og lystrede samme Parole: ikke at lade os forbløffe. Vi var generte og næbbede og virkede for den Tid med en senere Glose mere eller mindre haardkogte.

En Sheik som Thomas Krag, der dengang var fast Inventar i København og paa Bernina, øvede ingen Tiltrækning paa os. Heller ikke en Peter Nansen eller andre patenterede Bedaarere. De var for den *lidt* ældre Aargang. For os havde enhver Don Juan noget komisk over sig. Og vi samlede selv paa Skalpe!

Det lyder ubeskedent i mine egne Øren, naar jeg siger, at jeg tror ikke rigtig, man kendte Forskel paa os, for et Par Stykker af dem var notorisk meget smukke eller yndige, mens vi andre bare var ganske søde i vor Ungdommelighed.

Men naar jeg i de senere Aar er kommet til det Resultat, er det fordi jeg endnu i min høje Alder træffer ældre Herrer, der fortæller, hvor indtaget de har været i mig ved denne eller hin Lejlighed, og jeg samtidig ganske bestemt erindrer, at de tager fejl, for det var i en af mine Veninder eller Søstre. — I den Henseende kan en Kvinde ikke huske forkert! Men hvordan skulde en Mand huske det ene leende Pigeansigt fra det andet, naar vi havde gjort baade vort Ydre og vort Udtryk nogenlunde ensrettet?

Jeg mærker det ogsaa paa, at de siger: — Jeg husker Dem tydeligt paa Lørdagsaftnerne i Studenter-samfundet! Og jeg smiler og tænker: Nej, du gør ikke — du husker en af Flokken! Men ikke mig. For de Gange jeg var til Lørdagsballerne kan tælles paa een Haand. Jeg brød mig ikke om at danse, jeg brød mig ikke om mange Mennesker, jeg var sær, jeg brød mig kun om at høre voksne Mennesker tale — og helst om Litteratur.

Jeg elskede mine daværende Svigerforældre Johannes og Hedvig Magnussens Hjem. Det var mit Klima. Der færdedes saa mange Mennesker, at det var som en Verden i en Verden; for var de ikke alle lige store og berømte, saa var de alle Personligheder eller Personligheder i Knop.

Jeg vilde ønske, at dette Hjem engang fandt sin kærelike Historiker. Og jeg vil haabe, at dets Skabers Godhed har baaret Lønnen i sig selv. For vi Unge tog det kun som en Selvfølge, at der var vor Lejrplads om Baalet, der søgte vi hen for aandelig eller materiel Beskyttelse, der mødte vi dem, det var morsomt at møde, og der regerede vi iøvrigt, som vi havde Lyst.

Johannes Magnussen — Timelærer og Oversætter med fjorten Timers Arbejdsdag, men *altid* god Tid til